

Autoreferat

1. Imię i Nazwisko: Honorata Jakubowska

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe

2001 - magister socjologii, Instytut Socjologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza.

2005 - stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii nadany uchwałą Rady Naukowej Instytutu Socjologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 5 września 2005r. Tytuł rozprawy doktorskiej: "Odczytywanie i realizowanie cielesności w kulturze współczesnej".

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

Od 01.10.2005 – adiunkt w Instytucie Socjologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

4. Osiągnięcie naukowe (zgodnie z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, Dz.U. nr 65, poz. 595 ze zm.)

Honorata Jakubowska, "**Gra ciałem. Praktyki i dyskursy różnicowania płci w sporcie**", Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2014, ss.580, ISBN: 978-83-01-17805-5 (monografia)

Opis osiągnięcia naukowego

W książce "Gra ciałem. Praktyki i dyskursy różnicowania płci w sporcie" podejmuję problematykę płci, różnic płciowych i upłciowionego ciała w dyskursie i praktykach sportowych. Swojej publikacji nie sytuuję w ramach socjologii sportu czy kultury fizycznej, lecz w ramach studiów nad płcią społeczno-kulturową (gender studies) oraz socjologii ciała/cielesności. Sport jest dla mnie obszarem analizy praktyk i dyskursów dotyczących płci, a nie tematem samym w sobie. Tym samym, ciało sportowe interesuje mnie jako przedmiot i wytwór dyskursów, a nie jako "fizyczna jednostka", choć, co pokazuję w swojej publikacji, oba wymiary są ze sobą splecione. W tym znaczeniu książka jest kontynuacją i rozszerzeniem

moich wcześniejszych zainteresowań i dokonań naukowych dotyczących zarówno płci, jak i ciała/cielesności (zob. np. "Socjologia ciała". Poznań 2009).

Sport jest takim obszarem życia społecznego, gdzie konieczne jest połączenie dwóch pozornie sprzecznych wartości - równości i różnicy. Z jednej strony, nie można ignorować różnic, które dzielą na przykład kobiety i mężczyzn i przekładają się na osiągane przez nich wyniki w sportowej rywalizacji. Z drugiej strony, sport opiera się na zasadzie równego udziału i równych szans na wygraną. Odwołując się do tych zasad, w niemal wszystkich dyscyplinach sportowych wprowadza się podział płciowy, która ma zapewnić kobietom szanse na osiąganie sportowych sukcesów. Różne traktowanie ma w konsekwencji doprowadzić do zapewnienia równości. Jak jednak pokazuję w swojej książce, słuszniejsze, dla opisanie różnic płciowych w sporcie, wydaje się nie pojęcie równości (obie płcie nie są bowiem traktowane równo), lecz pojęcie sprawiedliwości. Jako teoretyczną ramę dla prowadzonych analiz wykorzystałam koncepcję sprawiedliwości autorstwa Nancy Fraser, która traktuje sprawiedliwość jako pojęcie złożone, odnoszące się do trzech wymiarów: (1) kulturowego - związanego z uznaniem, (2) ekonomicznego - związanego z redystrybucją, oraz (3) politycznego - odnoszącego się do reprezentacji.¹

W książce wykorzystałam bogaty materiał empiryczny pochodzący zarówno z badań własnych realizowanych w latach 2012-13, jak i danych zastanych. Na potrzeby rozprawy habilitacyjnej zostały przeprowadzone: (1) czterdzieści trzy indywidualne wywiady pogłębione z zawodniczkami oraz innymi osobami (trener(k)ami, instruktor(k)ami, prezesami klubów, działaczami związkowymi) reprezentującymi 5 dyscyplin sportowych: piłkę nożną, boks, szachy, strzelectwo sportowe, biegi lekkoatletyczne, (2) trzy zogniskowane wywiady fokusowe z mieszkańcami Poznania interesującymi się sportem oraz (3) dziesięć indywidualnych wywiadów pogłębionych z przedstawicielami środowiska feministycznego z Poznania. Respondenci, którzy brali udział w pierwszym etapie badań pochodzili z Poznania i Wielkopolski, ale wiele zawodniczek to reprezentantki Polski, a pozostałe osoby często pełnią funkcje w związkach sportowych, stąd wyniki można odnieść, choć nie w statystycznym tego słowa znaczeniu, do sportu w Polsce. W książce wykorzystałam również wyniki analizy prasy

¹ Zob. np. Fraser Nancy (2005a), *Reframing justice in a globalizing world*. „New Left Review”. 36. s. 69-88.
Fraser Nancy (2005b), *Sprawiedliwość społeczna w epoce polityki wzajemności. Redystrybucja, uznanie, uczestnictwo*, w: Nancy Fraser, Alex Honneth, *Redystrybucja czy uznanie? Debata polityczno-filozoficzna*, tłum. Tomasz Dominjak, Wrocław: Wydawnictwo Naukowe Domostajskiej Szkoły Wyższej Edukacji i WF we Wrocławiu. Fraser Nancy ([1995] 2006), *Od redystrybucji do uznania różnicy? Dylematy sprawiedliwości w erze „posocjalistycznej”*, tłum. Karol Fankowski, w: Aleksandra Jasinska-Kania i in. (red.), *Współczesne teorie socjologiczne* (t. 2, s. 1134-1143), Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

codziennej przeprowadzonej w ramach *The International Sports Press Survey 2011 (the ISPS 2011)*, przez koordynowany przeze mnie polski zespół. Dane zastane, do których się odwołuję pochodzą m.in. z raportów i opracowań Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego (MKOl), raportów i badań dotyczących mediów i sponsoringu sportowego, a także od Głównego Urzędu Statystycznego. Na potrzeby książki przeanalizowałam również liczne regulaminy związków sportowych, jak i przepisy MKOl. W przeprowadzanych analizach koncentrowałam się przede wszystkim na polskim sporcie, jednakże globalny charakter współczesnego sportu sprawia, że kontekstem prowadzonych analiz była międzynarodowa - euroatlantycka - sytuacja kobiet w sporcie.

Książka składa się z pięciu części. Pierwsza z nich przedstawia historię (*herstorię*) kobiet w polskim i światowym sporcie oraz zdobywanie przez nie dostępu do kolejnych dyscyplin olimpijskich. Część druga zatytułowana "Różnica płci: dyskurs biologiczny jako uprawomocnienie i odnaturalizowanie różnicy" rozpoczyna się od rozdziału, w którym opisuję stosowane w sporcie w drugiej połowie XX wieku testy płci i wskazuję na kłopotliwość definicji i atrybucji płci w świetle dzisiejszej wiedzy z zakresu genetyki i innych nauk. W następnych rozdziałach dokonuję dekonstrukcji uprawomocnienia dla istniejącego podziału płci w sporcie, by w ostatnim z nich wskazać na społeczne konstruowanie płciowej różnicy ciała w sporcie. W kolejnej, trzeciej, części, pokazuję, w jaki sposób zasada osobnego rozgrywania zawodów przez każdą z płci wpisuje się w szersze zjawisko segregacji płci. Następnie przedstawiam różne wymiary tej segregacji w sporcie, analizując przepisy dotyczące organizacji igrzysk olimpijskich, zasad rozgrywania konkurencji, wytyczne dotyczące strojów sportowych, używanych sprzętów, itp. W tej części odpowiadam również, w oparciu o wywiady z reprezentantami środowiska sportowego, środowiska feministycznego i kibicami, na pytanie czy i w jakich dyscyplinach sportowych możliwa byłaby wspólna rywalizacja obu płci. Czwarta część zatytułowana "Podział i różnica płci: sprawiedliwość i uznanie", rozpoczyna się od teoretycznych rozważań dotyczących (nie)równego traktowania i sprawiedliwości. Przeprowadzone w dalszych rozdziałach analizy: (1) organizacji sportowych i środowiska trenerskiego, (2) obecności sportu kobiet i mężczyzn w mediach oraz (3) finansowania sportu kobiet i mężczyzn, odwołują się do wspomnianej już koncepcji Nancy Fraser i wyróżnionych przez nią wymiarów dystrybucji oraz reprezentacji. Największa uwaga poświęcona została mediom, bowiem dzisiejszy sport jest przede wszystkim sportem zmedializowanym. Wyniki badań własnych i zastanych odnoszą się do wielu aspektów sportu w mediach, w tym m.in.: codziennych informacji, transmisji największych sportowych

wydarzeń w różnych mediach (telewizja, internet, prasa), zainteresowania ze strony dziennikarzy, zainteresowania ze strony widzów, dostosowywania się rozgrywek sportowych do transmisji telewizyjnych. Piąta - ostatnia - część książki odnosi się natomiast głównie do wymiaru uznania i opiera się na dychotomii pomiędzy "kobiecy" i "męski" w sporcie. Po wskazaniu na silnie utrwalony podział na "kobiecy" i "męskie" sporty, stawiam pytanie czy i na ile możliwe, ale także pożądane, jest przekraczanie tego podziału i jak postrzegane są osoby, które tego dokonują.

Obszerny materiał i rozbudowane badania, które omawiam w książce, zaowocowały wieloma wnioskami, z których najważniejsze przedstawiam poniżej:

1. podział na "kobiecy" i "męskie" (odnoszący się zarówno do płci biologicznej, jak i kulturowo-społecznej) będący uznaniem dla różnicy podczas sportowej rywalizacji, poza tą rywalizacją często oznacza, że to, co "kobiecy" jest traktowane jako "inne" czy gorsze. Zasada podziału płciowego jest powszechnie akceptowana w sporcie i pozwala kobietom osiągnąć sukces sportowy i zdobyć związane z nim gratyfikacje. Równocześnie jednak, ponieważ w centrum uwagi są ci, którzy mają najlepsze wyniki (mistrzowie absolutni), a są nimi z reguły mężczyźni, osiągnięcia kobiet są mniej cenione. Jednak różnice te są widoczne szczególnie poza samą rywalizacją, gdzie kobiety mają zdecydowanie mniejsze szanse by swój kapitał fizyczny przekształcić w innego rodzaju kapitały. To, co „kobiecy”, jest bowiem kulturowo i społecznie dewaluowane, w rezultacie czego sport kobiet ma zazwyczaj mniejsze znaczenie i popularność.

2. zasada płciowego podziału mogłaby być postrzegana jako wspierająca politykę równościową i przychodzi jej w sukurs. Gdyby zasada ta nie obowiązywała, drugoplanowość kobiet w sportowej rywalizacji, stałaby się jeszcze bardziej widoczna, a zdominowany przez mężczyzn świat wydawałby się jeszcze bardziej przez nich opanowany. Jednakże, nierówności w sporcie nie przekładają się na inne sfery życia. Sport nie jest bowiem pierwotnym czy wzorcowym obszarem wobec innych sfer życia społecznego.

3. gorsze osiągnięcia sportowe kobiet nie są traktowane jako zagrażające równości płci, są bowiem odnoszone do ciała i jego fizycznych predyspozycji. Różne grupy badanych stawiały wyraźną granicę między ciałem a umysłem, co jest o tyle ciekawe, że w obszarze nauk społecznych odchodzi się od takiego podziału. Bardzo dobrze ilustruje to przykład analizowanych przeze mnie szachów zaliczanych do tzw. sportów umysłowych. Badani wyjaśniając różnice wyników obu płci na przykład w biegach, jednogłośnie wskazywali na lepsze predyspozycje cielesne mężczyzn, takie jak szybkość czy siła. Tłumacząc różnice

między rankingami szachowymi kobiet i mężczyzn nie używali natomiast argumentów odnoszących się do gorszych predyspozycji umysłowych kobiet, lecz poszukiwali innych uzasadnień.

4. przeprowadzona analiza pokazała, że różnicowanie płci w sporcie nie odnosi się jedynie do osobnej rywalizacji, ale istnieje w wielu różnych formach. Różnice te wynikają, w mojej opinii, z nałożenia się na siebie dwóch podziałów płciowych - tego odnoszącego się do płci biologicznej i związanych z nią różnic w fizycznych predyspozycjach kobiet i mężczyzn oraz tego odnoszącego się do płci społeczno-kulturowej i związanych z nią kulturowych wzorców kobiecości i męskości. Część rozwiązań, na przykład różnice odnoszące się do sprzętu sportowego, służy uzyskiwaniu przez kobiety lepszych wyników czy zwiększeniu atrakcyjności ich zawodów, jednak inne, na przykład różnice w dystansach w wielu konkurencjach, podtrzymują przekonanie o kobiecej słabości.

5. zróżnicowane biologicznie ciała kobiece i męskie stają się jeszcze bardziej zróżnicowane w wyniku socjalizacji, w tym socjalizacji sportowej. O ile nie jest zaskakujące, że dziewczynki i chłopcy są wychowywani w zróżnicowany sposób w odniesieniu do aktywności fizycznej, o tyle badania pokazały, że także treningi sportowców różnią się ze względu na ich płeć. Podczas treningów ciała kobiece i męskie dyscyplinowane są w inny sposób, nie wynika to jednak tylko z odmiennych fizjologicznych predyspozycji, ale także stereotypowego postrzegania kobiecości i męskości. Różnice dotyczą zatem zarówno wykonywanych zadań, ale także sposobu postrzegania i motywowania zawodników.

6. przeprowadzone analizy pokazały, że to, co "męskie" cieszy się z reguły większym uznaniem, a również często traktowane jest jako norma. Przejawia się to między innymi w praktykach językowych, na przykład "oznakowaniu" płci w przypadku zawodów sportowych (mistrzostwa świata vs. mistrzostwa świata kobiet, finał vs. finał kobiet) czy przepisach sportowych stosujących jedynie formę męską. Badania z osobami interesującymi się sportem, potwierdziły wyniki zagranicznych badań mówiących, że wśród widzów większe uznanie budzi "męski" sport (kojarzony z tradycyjną męskością) czy sport mężczyzn (uprawiany przez mężczyzn). Zarówno mężczyźni, jak i kobiety wolą oglądać zawody mężczyzn, czego konsekwencją jest m.in. mniejsza medializacja sportu kobiet i mniejsze zainteresowanie sponsorów. Mniejsze zainteresowanie kobiet zawodami własnej płci wynika w dużej mierze z tego, że oglądają one zawody "przy okazji" (na zasadzie podzielnej uwagi, wykonując inne czynności), ale też ich oglądanie jest zapośredniczone przez mężczyzn (oglądają one sport dla i przez mężczyzn).

7. stwierdzenie, że to, co "kobiece" jest uznawane zawsze za gorsze czy mniej znaczące oraz, że praktyki różnicowania wynikają zawsze z chęci podtrzymania męskiej dominacji w sporcie, byłyby jednak upraszczające i niesłuszne. Nie zawsze, co pokazały moje badania i analiza danych zastanych, płeć ma znaczenie, czy jest decydującym kryterium, (dla) uznania. Niektóre praktyki wynikają po prostu z ekonomicznych kalkulacji, i tak na przykład, im bardziej niszowy (biedny) sport, tym mniejsze znaczenie ma płeć. Piłka nożna (mężczyzn) jest sportem, z którym żaden inny nie może się porównywać, natomiast piłce nożnej kobiet zdecydowanie bliżej jest do niszowych dyscyplin, takich jak na przykład strzelectwo, niż do męskiej piłki.

8. za wieloma praktykami (re)produkowania różnicy stoją kobiety, a nie mężczyźni. Badania pokazały, że na straży tradycyjnych wzorców kobiecości stoją w dużej mierze same kobiety, które były bardziej krytyczne wobec kobiet uprawiających "męskie" sporty niż mężczyźni. Również zawodniczki pilnują granic płci, co jest szczególnie widoczne w ich opiniach i postawach wobec osób, których płciowość została zakwestionowana (np. przypadek Caster Semenya). Nie jest również tak, że jedynie media są 'winne' seksualizacji kobiet w sporcie, niektóre z zawodniczek, szczególnie biegaczki, celowo podkreślają i wykorzystują swoją kobiecość, ucieleśniając jej heteronormatywny wzorzec.

9. bardzo istotne jest również to, że gdy uwaga widza jest skupiona na identyfikacji narodowej, tam płeć ma zdecydowanie mniejsze znaczenie. Kobiety oglądają przede wszystkim relacje z największych wydarzeń sportowych, a na nich przede wszystkim starty Polaków, niezależnie od ich płci. Także mężczyźni, gdy startują Polacy, nie przywiązują uwagi do ich płci i są skłonni nawet oglądać rodaków występujących w bardzo "kobiecych" dyscyplinach. W przypadku polskich zawodniczek, sukcesy, szczególnie o skali międzynarodowej, odciągają uwagę od nienormatywnej, nie wpisującej się we wzorce kobiecości, cielesności, podczas gdy w innych przypadkach jest ona krytykowana.

10. dużo ważniejszy od biologicznego podziału płciowego jest podział kulturowy. I to przede wszystkim kulturowo, a nie biologicznie (technologicznie), niemożliwe jest zniesienie tego podziału. Równocześnie widowiskowy charakter sportu, jak i postrzeganie ciała w dzisiejszej kulturze, sprawiają, że jedynie częściowo można zgodzić się z tym, że sport ma emancypacyjny charakter. O ile dostrzegam taką rolę w odniesieniu do sprawności, świadomości własnego ciała czy poczucia własnej wartości, o tyle, co jest ostatnim z najważniejszych wniosków, nie pełni on takiej roli w odniesieniu do ucieleśnionych wzorców kobiecości i męskości.

"Gra ciałem. Praktyki i dyskursy różnicowania płci w sporcie" to pierwsza na polskim rynku monografia, która analizuje problematykę równości i różnicy płci w sporcie z perspektywy gender studies. Istniejące publikacje z zakresu nauk społecznych prezentują w znaczącej większości tradycyjne podejście do problematyki płci, nieuwzględniające dorobku *gender* czy *queer studies*. Z drugiej strony, naukowcy reprezentujący tę perspektywę badawczą, niezwykle rzadko swoje analizy przeprowadzają w odniesieniu do sportu. Celem mojej publikacji, było zatem, przynajmniej częściowe wypełnienie tej luki, a także zwrócenie uwagi na sport, jako niezwykle ważne, ale i interesujące pole badań problematyki płci. Płeć jest główną, ale nie jedyną analizowaną kategorią, gdyż w przeprowadzanych rozważaniach krzyżuje się z kategoriami rasy, orientacji seksualnej, wieku czy (nie)pełnosprawności, co nadaje im intersekcyjnego charakteru. Książka przyczynia się do rozwoju zarówno socjologicznego spojrzenia na sport, ale też gender studies i socjologicznych badań ciała/ucieleśnienia. W ich przypadku, za znaczące uważam powrót do rozważań na temat "biologicznej" płci i "biologicznego" ciała, które w dominującym konstruktywistycznym podejściu zostały zmarginalizowane. Opublikowana rozprawa habilitacyjna może także być inspiracją do dalszych badań, bowiem wskazuję w niej przynajmniej kilka problemów, które wymagałyby pogłębionych analiz.

Oprócz rozwoju socjologii i jej subdyscyplin, książka może mieć również znaczenie praktyczne poprzez wskazanie na istniejące nierówności w niektórych obszarach funkcjonowania sportu. Tym samym może być inspiracją dla podjęcia działań przez same środowisko sportowe czy środowisko feministyczne, dotąd nie zajmujące się sportem. I choć publikacja koncentruje się na profesjonalnym sporcie, to wiele z opisanych praktyk i dyskursów spotkać można także w sporcie amatorskim, włączając w to sport dzieci i młodzieży. Tym samym podkreślając akademicki charakter pracy, należy równocześnie zwrócić uwagę na możliwość wykorzystania jej wniosków w wybranych obszarach życia społecznego.

4. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo - badawczych

Poza omówioną monografią, na mój dorobek naukowy po uzyskaniu stopnia doktora składa się jedna monografia, współredakcja książki, współ/redakcja dwóch numerów czasopism, 4 publikacje w języku angielskim, 10 artykułów w polskich punktowanych czasopismach oraz 14 rozdziałów w opracowaniach zbiorowych (zob. wykaz publikacji). 1 polski artykuł znajduje się w druku, natomiast dwa anglojęzyczne teksty - artykuł i rozdział książki czekają na recenzję. Za najważniejszą z tego dorobku uważam "**Socjologię ciała**"

wydaną w 2009 roku przez Wydawnictwo UAM w Poznaniu, która powstała w oparciu o rozprawę doktorską. Książka ta była jedną z pierwszych publikacji w Polsce dotyczącej tej subdyscypliny socjologii i pierwszą, która zbierała i porządkowała koncepcje socjologiczne dotyczące ciała/cielesności. Za publikację tą otrzymałam **nagrodę im. Stanisława Ossowskiego za 2009 rok**. Za istotne uważam podkreślenie, że książka ta, o charakterze podręcznika, znajduje się w licznych sylabusach zajęć z zakresu nauk społecznych dotyczących ciała/cielesności, a także jest często przywoływana w innych publikacjach.

Cały mój dorobek naukowy dotyczy powiązanych ze sobą trzech obszarów badawczych: płci, ciała/cielesności oraz sportu. O ile moja praca magisterska, w której analizowałam ambiwalencje wizerunku kobiecości kreowanego przez "Wysokie Obcasy" (dodatek "Gazety Wyborczej") koncentrowała się na płci, praca doktorska na odczytywaniu i realizowaniu cielesności, to w rozprawie habilitacyjnej połączyłam te zainteresowania analizując upłciowione ciało w sporcie. Konsekwentnie rozwijam zatem swój dorobek, poszerzając go o nowe ujęcia czy pola badawcze.

Rozdział "Poland" (2013) w książce "International Sports Press Survey 2011 – Quantity and Quality of Sports Reporting" pod redakcją Thomasa Horkey'ego i Jorg-Uwe Nielanda, jest efektem mojej pracy w międzynarodowym projekcie badawczym, którego celem było poddanie analizie sposobu prezentowania sportu w codziennej prasie. W swoich rozdziałach przedstawiam najważniejsze wyniki badań dotyczących sportu w polskich mediach. W innej anglojęzycznej publikacji - "Are women still the 'other sex' – gender and sport in the Polish mass media" (2013) - przedstawiam analizę wyników tych badań (uzupełnionych o dane zastane) prowadzoną z punktu widzenia różnic płciowych.

Dwa artykuły opublikowane w "Czasie Kultury" (2006 i 2012) oraz jeden rozdział w pracy zbiorowej (2015) dotyczą piłki nożnej i kobiecej kobiecości. Pretekstem dla ich napisania były odpowiednio Mistrzostwa Świata w Niemczech w 2006 roku oraz Mistrzostwa Europy rozgrywane w 2012 roku w Polsce i na Ukrainie. I choć szczególnie to drugie wydarzenie sprawiło, że wielu socjologów zainteresowało się sportem, a zwłaszcza piłką nożną, to jednocześnie niemal wszystkie analizy skupiały się na mężczyznach. Za istotne uważam zatem, że w swoich publikacjach zwróciłam uwagę na kobiety i kobiecość w sportowym (piłkarskim) dyskursie.

Chciałabym także wspomnieć o zredagowaniu tematycznego numeru czasopisma "Człowiek i Społeczeństwo", któremu nadałam tytuł - "Sport kobiet i mężczyzn: uwarunkowania, różnice, granice". Do opublikowania artykułu zaprosiłam m.in. prof. Gertrud Pfister, jedną z najważniejszych naukowiec zajmujących się problematyką płci w sporcie.

Jej artykuł jest jednym z dwóch anglojęzycznych tekstów w numerze. Pozostałe zostały przygotowane zarówno przez doświadczonych, jak i młodych badaczy i dotyczą m.in. finansów w sporcie, mediów, płci w wirtualnym sporcie oraz postrzegania kobiet w męskich sportach i mężczyzn w kobiecych.

Oprócz publikacji dotyczących sportu, napisałam w ostatnich latach również kilka artykułów na temat ciała/cielesności. Za najważniejszy z nich uważam ten zamieszczony w "Przeglądzie Socjologii Jakościowej" - "Ciało jako przedmiot badań socjologicznych - dylematy, pominięcia, możliwości", który można potraktować jako swego rodzaju podsumowanie dotychczasowego dorobku polskiej socjologii ciała. Stwierdzając w nim nadmiar teorii w stosunku do empirii, omawiam trudności związane z badaniami ciała/cielesności, a także wskazuję potencjalne ich obszary. Taki charakter miała też organizowana przeze mnie grupa podczas XV Zjazdu Socjologicznego w Szczecinie w 2013 roku - "Ciało w kontekstach transakcji/kontraktu", gdzie ciało analizowano jako przedmiot wymiany czy rynkowy zasób.

Na moje osiągnięcia naukowo-badawcze składa się też udział w międzynarodowych projektach badawczych dotyczących sportu. Wśród nich: wspomniane wcześniej "The International Sports Press Survey 2011", a także "World Stadium Index - Stadiums built for major sporting events - bright future or future burden?" realizowany przez the Danish Institute for Sports Studies (2012) oraz udział w międzynarodowej grupie badawczej - Women's Football Across the Globe (<http://womensfootballnetwork.wordpress.com/>). Wzięłam również udział w dwóch grantach realizowanych i współrealizowanych przez Instytut Socjologii: (1) „Społeczno-kulturowe ramy codziennych strategii inwestycyjnych wybranych grup współczesnego społeczeństwa polskiego” (grant KBN, nr 1H02E 808 28, kierownik - prof. Marek Ziółkowski, l.2005-2007), (2) “Social Inequality and Why It Matters for the Economic and Democratic Development of Europe and Its Citizens. Post-Communist Central and Eastern Europe in Comparative Perspective” (kontrakt nr 028920 w ramach 6 PR, koordynator polskiej części badań - dr hab. prof. UAM Krzysztof Podemski, l. 2006-2009). W ramach pierwszego grantu brałam udział w przygotowaniu wszystkich narzędzi badawczych, w realizacji badań oraz analizie wyników, czego efektem są m.in. dwie publikacje. W przypadku drugiego z grantów, byłam jednym z badaczy realizujących desk research oraz badania fokusowe.

Od czasu uzyskania stopnia doktora, przedstawiałam referaty na prawie 20 konferencjach krajowych i międzynarodowych (zob. Informacja o osiągnięciach

dydaktycznych, współpracy naukowej i działalności popularyzującej naukę). Brałam udział w zjazdach zarówno Polskiego (2007, 2013), jak i Europejskiego Towarzystwa Socjologicznego (2013), a także Europejskiego Towarzystwa Socjologii Sportu (2014). W 2013 roku wystąpiłam na 3 zagranicznych konferencjach, przedstawiając na nich 4 referaty. Konferencje te były okazją do prezentacji własnego dorobku naukowego, nawiązania współpracy, głównie międzynarodowej, a także, w konsekwencji, publikacji w języku angielskim.

Poza wspomnianą wcześniej nagrodą im. Stanisława Ossowskiego, otrzymałam również Nagrodę Zespołową II stopnia za osiągnięcia w pracy naukowej (2007r.) przyznaną przez Rektora UAM oraz nagrodę Dziekana Wydziału Nauk Społecznych UAM za rok akademicki 2008/2009 za działalność dydaktyczną.

5. Działalność dydaktyczna i organizacyjna.

Od początku pracy w Instytucie Socjologii UAM prowadzę różne zajęcia dydaktyczne zarówno obowiązkowe dla wszystkich studentów, jak i w ramach modułów oraz o charakterze fakultatywnym (zob. Informacja o ...). Chciałabym zwrócić przede wszystkim uwagę na dwa z prowadzonych przeze mnie zajęć. Pierwsze to "Płeć i sport" - jest to mój autorski przedmiot o fakultatywnym charakterze, który co roku cieszy się dużym zainteresowaniem wśród studentów. Idea przedmiotu zrodziła się z pracy nad rozprawą habilitacyjną, a w jego programie znajdują się liczne zagadnienia w niej poruszone. W świetle posiadanej przeze mnie wiedzy są to jedyne tego typu zajęcia prowadzone na polskich uczelniach. Autorski charakter mają w dużej mierze również zajęcia - "Społeczno-kulturowe przemiany cielesności", w ramach modułu "Studia kulturowe", do których stworzyłam sylabus. Tym samym współuczestniczyłam w układaniu programu tego modułu dla studentów II stopnia, jak i modułu "Zachowanie konsumenckie - badania rynkowe - marketing" dla studentów I stopnia. Jak już wcześniej wspomniałam, napisana przeze mnie książka "Socjologia ciała" ma charakter podręcznika, a zatem można ją uznać również za osiągnięcie z zakresu dydaktyki.

Niezwykle cennym doświadczeniem dydaktycznym było prowadzenie zajęć na zagranicznych uniwersytetach. Było to możliwe dzięki otrzymanym dwóm grantom w ramach **LLP/Erasmus Teaching Staff Programme**. W czerwcu 2013 roku byłam na Uniwersytecie w Kopenhadze (Dania) natomiast na przełomie stycznia i lutego 2014 roku na Uniwersytecie Bordeaux Segalen (Francja).

Współorganizowałam dwie konferencje naukowe Instytutu Socjologii: (1) Patrząc na starość. Kultura wizualna starości (28-29.11.2007, Poznań); (2) Socjologiczne zmagania ze sportem (27-28.01.2009, Poznań). Często brałam udział w procesie rekrutacji jako sekretarz

czy członek komisji. Byłam także członkiem komisji egzaminacyjnych. Przez 4 lata zasiadałam w Radzie Instytutu Socjologii jako przedstawiciel niesamodzielných pracowników naukowych. Byłam recenzentką w konkursie organizowanym przez Narodowe Centrum Nauki, a także dla angielskiego czasopisma "Sport in Society: Cultures, Commerce, Media". Jestem członkiem Europejskiego Towarzystwa Socjologicznego (ESA) i działającej w jego ramach Research Network (RN28) - Sport and Society.

Honorata Jalubowska